

ارائه مدل تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل

آمنه سلیمان زاده^۱، علی اصغر شجاعی^{۲*}، سیده زهرا حسینی درونکلا^۳

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۰۷

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش ارائه مدل تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل بود. **روش:** این پژوهش در حالت کلی از نظر هدف کاربردی، از نظر میزان کنترل متغیرها میدانی و از نظر جمع آوری داده ها توصیفی از نوع زمینه‌یابی بود و از سوی دیگر پژوهش حاضر را می‌توان نوعی پژوهش اکتشافی تلقی کرد. جامعه آماری مرحله کیفی ۱۵ نفر از مدیران و معلمان برگزیده مدارس ابتدایی شهرستان بابل بود که با روش نمونه‌گیری هدفمند با استفاده از شاخص اشباع نظری نسبت به نمونه‌گیری از جامعه آماری انتخاب شدند و جامعه آماری مرحله کمی شامل کلیه مدیران و معلمان مدارس ابتدایی دولتی شهرستان بابل بود که تعداد آنها ۱۳۱۸ نفر بود با توجه به جدول مورگان ۳۰۲ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته بود. روش تجزیه تحلیل در مرحله کیفی کد گذاری و در مرحله کمی از آزمون مدل معادلات ساختاری و با استفاده از نرم افزار smart-pls و spss استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج مرحله کیفی پژوهش نشان داد ابعاد مدیریت مدرسه محور در مدارس ابتدایی شهرستان بابل شامل ابعاد مشارکت ذینفعان، سرمایه اجتماعی، استراتژی مدرسه، عوامل پشتیبانی، عملکرد سازمانی، امکان تحقق مدیریت مدرسه محور و عوامل ساختاری و ابعاد خلاقیت معلمان در مدیران و معلمان مدارس بابل شامل ابعاد سلامت سازمانی، سرمایه روانشناختی، عوامل محیطی، عوامل فرهنگی، عوامل فردی و ساختار عملیاتی مدرسه. بود و نتایج مرحله کمی پژوهش نشان داد تاثیر مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان مقدار t-value آن برابر با (۶.۷۰۷) و ضریب مسیر (۰.۵۴۷) بود در واقع نتایج نشان داد مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدیران و معلمان مدارس بابل به میزان ۰.۵۴۷ تاثیر داشت.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش مدل تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل از برآزش مطلوبی برخوردار می باشد.

واژگان کلیدی: خلاقیت، مدیریت، مدرسه محور، معلمان.

۱. دانشجوی دکتری گروه مدیریت آموزشی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران.

۲. استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران. Shojae28@yahoo.com

۳. استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران.

مقدمه

امروزه نقش مدیران در سایه بازسازی و اصلاحات مکرر مدارس، قوانین و مقررات پیچیده و متغیر نیروها و روندهای سیاسی و اجتماعی و انتظارات بالای شهروندان روزبروز مشکل‌تر می‌شود و مستلزم آن است که مدیر بخشی از اختیارات خود را به افرادی که بتوانند به طور موثری با او همکاری کنند واگذار نماید (خسروپور، ۱۳۹۰). مدرسه محوری به این امر اشاره دارد که در فرآیند تصمیم‌گیری جامع و فراگیر، همه اعضای گروه به طور برابر شرکت داشته باشند. لازم است اقتدار گروه‌هایی که در مدرسه تصمیم‌گیری می‌کنند، به وسیله سطوح سازمانی و سلسله مراتب آن حمایت شوند و مورد احترام قرار گیرند (لای و کینگ^۱، ۲۰۱۱). مدیریت مدرسه محور که از تصمیم‌گیری مشارکتی برخوردار است و هدف اصلی آن بهبود عملکرد مدرسه و ارتقاء کیفیت آموزشی به منظور پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌باشد (همتی و صمدی^۲، ۲۰۱۵). مدرسه محوری یا تصمیم‌گیری مشارکتی در مدرسه، یک بازنگری در مدارس به ویژه مدارس دولتی است، که انحصار قدرت تصمیم‌گیری را از یک ناحیه مرکزی، به یک مدرسه به منظور بهبود عملکرد آن مدرسه به دنبال دارد. این فرایند به سمت افزایش دادن سطح دخالت و درگیری مدرسه در اداره مدیریت خود است. این تعامل برای ایجاد و تحقق اهداف و اثر بخشی در مدرسه است. به بیان دیگر این فرایند باعث توانمندی مدرسه برای ایجاد تصمیم‌گیری‌های آموزشی در مورد نیازهای یک مدرسه و کمک به استفاده موثر از منابع محدود مدرسه و تقویت مشارکت محلی در اداره امور مدارس است. به این ترتیب مدرسه محوری بر اثر تمرکز زدایی در نظام آموزشی و انتقال اختیار و قدرت تصمیم‌گیری به مدرسه بوجود می‌آید (لازم به ذکر است که این تمرکز زدایی بیشتر جنبه اداری دارد تا سیاسی) (ایزدی، هاشمی و زمینی، ۱۳۹۱). فرایند مدرسه محوری به افرادی که در آن مدرسه کار میکنند اجازه میدهد تا جنبه‌های گسترده تری از موضوعات را در نظر گرفته و از انرژی خود به منظور بهبود و توسعه مدرسه بیشتر استفاده کنند (راماسوامی، سارتر و درهر^۳ و همکاران، ۲۰۱۶).

مدرسه محوری یا تصمیم‌گیری مشارکتی در مدرسه، یک بازنگری در مدارس به ویژه مدارس دولتی است، که انحصار قدرت تصمیم‌گیری را از یک ناحیه مرکزی، به یک مدرسه به منظور بهبود عملکرد آن مدرسه به دنبال دارد. این فرایند به سمت افزایش دادن سطح دخالت و درگیری مدرسه در اداره مدیریت خود است. این تعامل برای ایجاد و تحقق اهداف و اثر بخشی در مدرسه است. به بیان دیگر این فرایند باعث توانمندی مدرسه برای ایجاد تصمیم‌گیری‌های آموزشی در مورد نیازهای یک مدرسه و کمک به استفاده موثر از منابع محدود مدرسه و تقویت مشارکت محلی در اداره امور مدارس است (ایزدی، هاشمی و زمینی، ۱۳۹۱). تحولات سریع عصر کنونی ما، نیازمند حل مسائل و مشکلات به گونه‌ای خلاق است. هرچند علم، توسعه و پیشرفت نیاز اولیه بشر امروزی است، ولی باید دانست که علم به خودی خود، ضامن حل بسیاری از مسائل و مشکلات آینده‌ای که ما با آنها مواجه خواهیم شد نیست، تنها نیروی فوق‌العاده و قدرتمند خلاقیت است که می‌تواند مسائل و مشکلات را به طرز خارق‌العاده‌ای از سر راه بشر بردارد (علیزاده، ۱۳۹۸).

امروزه آموزش و پرورش به عنوان یکی از خرده سیستم‌های جامعه نقش مهمی در فرآیند توسعه، پیشبرد رشد، تکامل ذهنی و اجتماعی فرد دارد و در صورتی که زیرساخت‌های لازم برای استقرار نظام آموزشی به گونه‌ای مناسب طراحی شود، در بلندمدت نیز موجب پیشرفت و توسعه جامعه خواهد شد. با عنایت به رویکردهای جدید آموزش و پرورش نظیر مدیریت مبتنی بر مشارکت و مناسبات انسانی، تمرکززدایی در نظام آموزش و پرورش، جلب مشارکت عملی و حضور فعال در فرآیند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری و امور اجرایی مدرسه بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است. مدیریت مدرسه محور به عنوان یک استراتژی برای اصلاح آموزش و پرورش مطرح شده است و تمایل

¹ Lai & Keung

² Hemati & Samadi

³ Ramaswami & Carter & Dreher

زیادی به سمت واگذاری اختیارات به مدارس برای ارتقاء کیفیت آموزش و پرورش و خلاقیت معلمان مشاهده می شود (پاهنگ، مهدیون و یاریقلی، ۱۳۹۶).

پژوهش های مختلف در این حوزه میتواند کاستی های موجود را مشخص و راه را برای مرتفع ساختن آن هموار کند. مرادی و محمدی فرد (۱۳۹۸)، به این نتایج دست یافتند که؛ محور سیستم مدیریت مدرسه محور موثر در ارزیابی عملکرد مدارس باید عوامل مشارکت، تعهد سازمانی، انعطاف پذیری، تفویض اختیار، استقلال، پاسخگویی، مسئولیت پذیری، تمرکززدایی، رسالت، توانمندسازی، ساختار مجدد، و فرهنگ سازمانی را مد نظر قرار دهند و عزیزی و رحیمی (۱۳۹۸) که نتایج پژوهش آنها حاکی از آن بود که خلاقیت در تدریس معلمان را می توان متأثر از سه دسته از عوامل مشتمل بر عوامل فردی (تجربه و تحصیلات، علاقه و انگیزه، وجدان کاری) عوامل فرهنگی (توجه به تفاوت های فرهنگی مناطق مختلف، محدودیت های فرهنگی مناطق محروم) و عوامل اداری (ساختار، مدیر مدرسه و همکاران) دانست و چهره پردازو ترکیان تبار (۱۳۹۷)، که در تحقیق خود بیان کردند نتایج حاصل از پژوهش نشان داد بین مهارت های درون فردی با خلاقیت سازمانی مدیران مدارس شهر دورود ارتباط معناداری وجود دارد و آمتو، سیاهایا و تالیک^۱ (۲۰۱۹)، که در تحقیق خود بیان کردند برای معلمان از طریق رهبری و مدیریت حرفه ای می توانند به کیفیت آموزشی بالاتری دست بیابند و سنبرچی^۲ (۲۰۱۸)، که به این نتایج دست یافت که؛ باید به معلمان آینده نگر فرصت هایی برای توسعه مهارت های تفکر خلاق داده شود و زمان بیشتری برای طراحی محصولات خلاق داشته باشد و والیاما^۳ (۲۰۱۵)، به این نتایج دست یافتند که؛ هرچه مؤثر مدیر نقش اصلی خود را در راستای چشم انداز و مأموریت مدرسه به مرحله اجرا بگذارد مدیریت منابع انسانی کارآمدتر است و همتی و صمدی^۴ (۲۰۱۵)، به این نتایج دست یافتند که؛ عوامل مدیریتی، انسانی، مالی فیزیکی، فرهنگی اجتماعی و پژوهشی ارزشیابی اجرایی شدن طرح مدیریت مدرسه محور مؤثرند.

در سال های گذشته تلاش های زیادی در خصوص تقویت مدرسه صورت گرفته که کافی نبوده است در حالی که باید مدرسه، کانون اصلی تعلیم و تربیت باشد و تمام اتفاقات تعلیم و تربیت، در مدرسه تجلی و تبلور یابد. اختیارات مدارس را افزایش و مدیران را توانمند و ظرفیت آنها را گسترش یابد همچنین به تنوع محیط های یادگیری پرداخته شود چرا که کلاس بخشی از محیط یادگیری است و مکان های دیگر مدرسه و اتفاقات آن بخش دیگری از فرایند یادگیری است. مدیریت مدرسه محوری به مثابه یک سیاست تغییر و تحول در صورتی به موفقیت نائل میشود که مقدمات لازم برای تحقق آن پیش بینی شود. تجربه و مطالعات نشان داده است که تغییر بویژه در محیط های آموزشی مستلزم ایجاد شرایط و بسترهای مورد نیاز است. بنابر توضیحات بالا به نظر می رسد مدیریت مدرسه محور می تواند سبب خلاقیت در بین معلمان گردد لذا این پژوهش بر آن است تا مدل مناسبی برای تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل ارائه دهد لذا سوال اصلی پژوهش این است که مدل تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل کدام است؟

روش پژوهش

در پژوهش مورد نظر این پژوهش در حالت کلی از نظر هدف کاربردی، از نظر میزان کنترل متغیرها میدانی و از نظر جمع آوری داده ها توصیفی از نوع زمینه یابی بود، زیرا به توصیف و استخراج ابعاد مدل تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل پرداخته شد و از سوی دیگر پژوهش حاضر را می توان نوعی پژوهش اکتشافی تلقی کرد، زیرا با توجه به هدف اصلی که ارائه مدلی جهت ارائه مدل تاثیرگذاری مدیریت

¹ Amtu, Siahaya, Taliak

² Cenberci

³ Valliamah

⁴ Hemati&samadi

مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل بود به تدوین مدل پرداخت . جامعه آماری مرحله کیفی ۱۵ نفر از مدیران و معلمان برگزیده مدارس ابتدایی شهرستان بابل که با روش نمونه‌گیری هدفمند با استفاده از شاخص اشباع نظری نسبت به نمونه‌گیری از جامعه آماری انتخاب شدند و جامعه آماری مرحله کمی شامل کلیه مدیران و معلمان مدارس ابتدایی دولتی شهرستان بابل بودند که تعداد آنها ۱۳۱۸ نفر می‌باشد با توجه به جدول مورگان ۳۰۲ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند و برای روش نمونه‌گیری از روش تصادفی طبقه‌ای استفاده شد. در مرحله کمی پژوهش، براساس معیارهای استخراج شده از مرحله کیفی به طراحی پرسش‌نامه پرداخته شد. پرسشنامه پژوهش محقق ساخته بوده، سوالات و مؤلفه‌های آن با استفاده از نتایج حاصل از مطالعه کیفی تدوین شد. از مجموع عوامل موثر و مقوله‌ها و کدهای استخراج شده از متن مصاحبه‌ها، پرسشنامه‌ای با ۷۱ مؤلفه آماده شد. برای تعیین روایی ابزار اندازه‌گیری از روایی محتوایی استفاده شده است. در این زمینه از نظرات ارزشمند اساتید راهنما و مشاور و متخصصان و افراد خبره و همچنین توسط مشارکت‌کنندگان در انجام تحقیق و همکاران در فرایند مصاحبه برای روایی استفاده شد. در قسمت پایایی ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردید، که مقدار آن بالاتر از ۰/۷ محاسبه شد، که بیانگر پایایی لازم می‌باشد. که داده‌های پرسشنامه مبنای تجزیه تحلیل آماری قرار گرفت. نتایج با استفاده از نرم افزار smart-pls و spss تجزیه و تحلیل گردید .

جدول ۱. جدول مشخصات جمعیت شناختی نمونه‌ها

تفکیک	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۱۵۳	۵۰.۷
زن	۱۴۹	۴۹.۳
مجموع	۳۰۲	۱۰۰
دیپلم	۳۴	۱۱.۳
فوق دیپلم	۴۰	۱۳.۲
لیسانس	۱۱۲	۳۷.۱
فوق لیسانس	۹۲	۳۰.۵
دکتری	۲۴	۷.۹
مجموع	۳۰۲	۱۰۰
۲۵-۳۵ سال	۸۰	۲۶.۵
۳۶-۴۵ سال	۷۷	۲۵.۵
۴۶-۵۵ سال	۸۸	۲۹.۱
۵۶ سال و بالاتر	۵۷	۱۸.۹
مجموع	۳۰۲	۱۰۰

یافته‌های پژوهش

در این پژوهش در بخش کیفی پژوهش بر اساس فرآیند کدگذاری باز و محوری داده‌های حاصل از مصاحبه‌های عمیق و اکتشافی، کدهای مفهومی استخراج شد که نتایج در جداول زیر نشان داده شده است.

جدول ۲. جدول کدگذاری متغیر مدیریت مدرسه محور

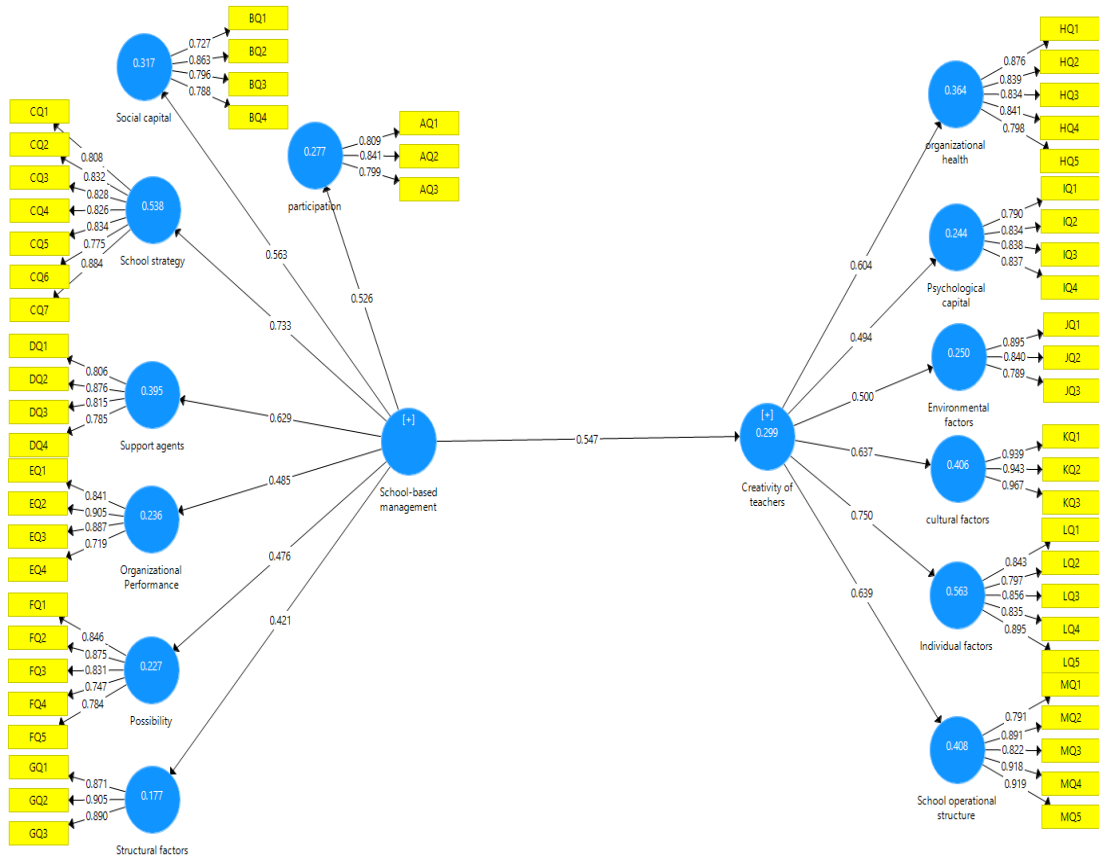
کد محوری	ابعاد	کد باز
مدیریت مدرسه محور	مشارکت ذینفعان	مشارکت عاطفی
		مشارکت اطلاعاتی
	سرمایه اجتماعی	مشارکت فکری
		عدالت اجتماعی
		انسجام
		اعتماد اجتماعی

سرمایه انسانی		
تعهد سازمانی		
وجود چشم انداز		
فرهنگ همکاری		
برنامه‌ریزی توسعه حرفه ای معلمان	استراتژی مدرسه	
تمرکززدایی یا خودمختاری		
نمایندگی ها و تشویق تصمیم گیری گروهی (مشارکتی)		
مسئولیت پذیری مدیریت		
عوامل سیاسی و قدرت		
عوامل فرهنگی و اجتماعی	عوامل پشتیبانی	
عوامل اطلاعاتی و دانش		
وجود نیروهای متخصص و حرفه ای		
بومی سازی و انعطاف پذیری		
توانمندسازی معلم ها	عملکرد سازمانی	
کارایی		
پیشرفت در عملکرد دانش آموزان		
توجه به نظارت و کنترل		
مشارکت پذیری		
نظام تصمیم گیری	امکان تحقق مدیریت مدرسه محور	
پاداش		
استقلال مالی		
تفویض اختیار		
توجه به عضویت در شورای دانش آموزی	عوامل ساختاری	
ایجاد ساختار غیر متمرکز		
نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌های عمیق و اکتشافی و کدگذاری متن مصاحبه‌ها، طبق نظر مشارکت کنندگان ابعاد مدیریت مدرسه محور در مدیران و معلمان مدارس بابل شامل ۷ بعد و ۳۰ کد باز بود.		
جدول ۳. جدول کد گذاری متغیر خلاقیت معلمان		
کد محوری	ابعاد	کد باز
		آزادی کاری
		نفوذ مدیر
	سلامت سازمانی	وجود چالش کار
		حمایت از نوآوری
		حمایت مدیر
		تحریک عقلانی
		تقویت انگیزش درونی
خلاقیت معلمان	سرمایه روانشناختی	خودکارآمدی
		احساسات مثبت
		مدیر مدرسه
	عوامل محیطی	همکاران
		اولیای دانش آموزان
		توجه به تفاوت‌های فرهنگی مناطق مختلف
	عوامل فرهنگی	توجه به تفاوت‌های فرهنگی خانواده های مختلف

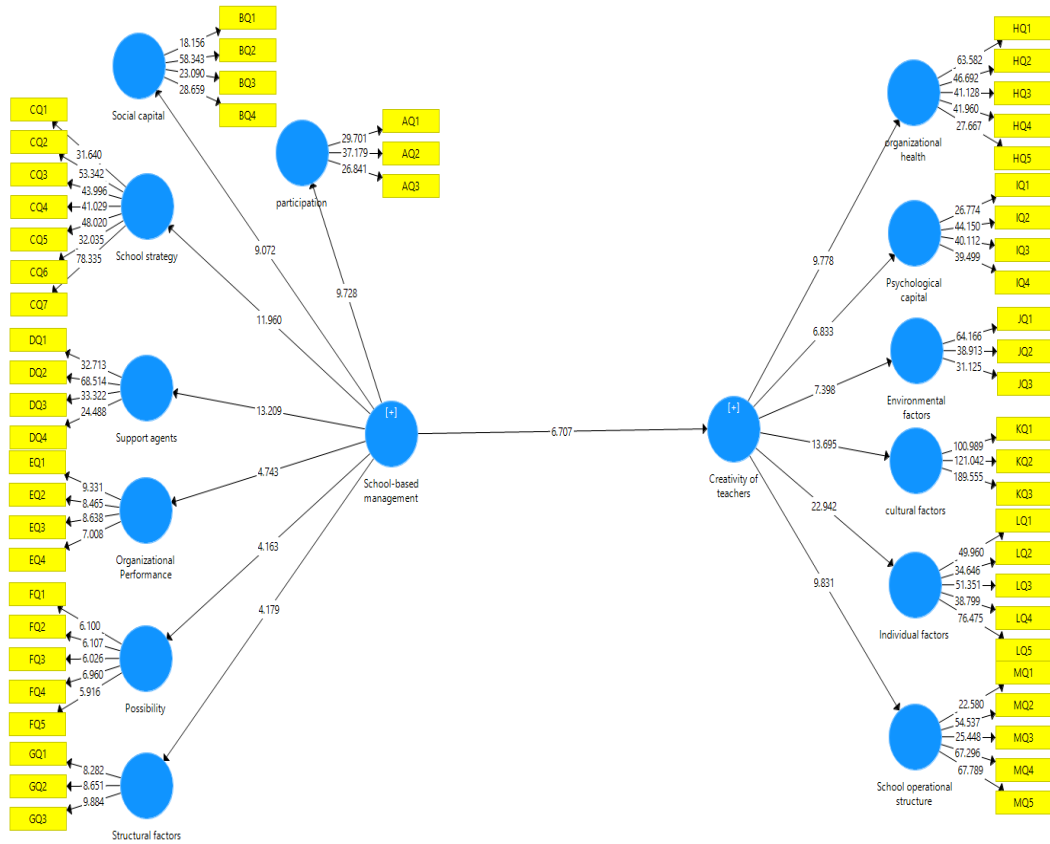
توجه به فرهنگ حاکم در جامعه	عوامل فردی
وجدان کاری معلمان	
شخصیت معلمان	
هدفمندی رفتار آموزشی آنان	
خوش رفتاری	
صداقت	ساختار عملیاتی مدرسه
نظام جهت دهی ارزشی و سیاست گذاری کلان	
برنامه ریزی آموزشی و درسی	
مشخص کردن وظایف دانش آموزان	
مدیریت صحیح امور اداری و مالی مدرسه	
انطباق با استانداردهای دولتی در سطح استان و کشور	

نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌های عمیق و اکتشافی و کدگذاری متن مصاحبه‌ها، طبق نظر مشارکت کنندگان ابعاد متغیر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل شامل ۶ بعد و ۲۵ کد باز به دست آمد. در بخش کمی پژوهش برای تحلیل عاملی اکتشافی و دسته بندی سوالات و کشف متغیرها ابتدا باید پیش شرط لازم برای این فرایند را داشته باشیم. پیش شرط اولیه برای تحلیل عاملی اکتشافی، کفایت نمونه داده‌ها است. در این پژوهش برای اطمینان از مناسب بودن داده‌ها مبنی بر اینکه ماتریس همبستگی‌هایی که پایه تحلیل قرار می‌گیرد، در جامعه برابر با صفر نیست، از آزمون بارتلت استفاده شده است. به عبارت دیگر با استفاده از آزمون بارتلت می‌توان از کفایت نمونه‌گیری اطمینان حاصل کرد. با توجه اینکه آماره KMO مقدار بالاتر از ۰/۰۵ بدست آمده است که نشان‌دهنده کفایت نمونه ما است. سطح معنی‌داری آزمون بارتلت نیز برابر ۰.۰۰۰ است که نشان می‌دهد $sig > 0.05$ بنابراین آزمون کروی‌ات هم دارد پس می‌توانیم تحلیل عاملی اکتشافی انجام دهیم.

در جدول (component matrix) نتایج نشان داد ماتریس مؤلفه‌ها در این جدول هجده عامل قبل از چرخش واریمکس مشخص شده‌اند. برای اینکه مشخص شود هر سوال در کدام دسته قرار دارد به سراغ جدول چرخش یافته عوامل می‌رویم. که در جدول (Rotated Component Matrix) چرخش یافته عوامل، روایی سازه را بررسی شد. در مرحله کمی پژوهش، براساس معیارهای استخراج شده از مرحله کیفی به طراحی پرسش نامه پرداخته شد. پرسشنامه پژوهش محقق ساخته بوده، سوالات و مؤلفه‌های آن با استفاده از نتایج حاصل از مطالعه کیفی تدوین شد. از مجموع ابعاد و کدهای استخراج شده از متن مصاحبه‌ها، پرسشنامه‌ای با ۴۱ مؤلفه آماده شد. نتایج آزمون مدل ساختاری پژوهش ما با توجه به ضرائب مسیر آن و معنی داری این ضرائب به صورت زیر است:

شکل ۱. مدل ساختاری پژوهش در حالت استاندارد

شکل ۲. مدل ساختاری پژوهش در حالت معنی داری

نتایج آزمون معنی‌داری نشان داد تاثیر مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان مقدار t -value آن برابر با (۶.۷۰۷) و ضریب مسیر (۰.۵۴۷) بود در واقع نتایج نشان داد مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدیران و معلمان مدارس بابل به میزان ۰.۵۴۷ تاثیر داشت.

جدول ۴. جدول نتایج بررسی برازش مدل

نماد در مدل	ابعاد متغیرها	SSO	SSE	$Q^2 (=1-SSE/SSO)$
En.factors	عوامل محیطی	۹۰۶.۰۰۰	۵۴۳.۲۹۶	۰.۴۰۰
Ind.factors	عوامل فردی	۱,۵۱۰.۰۰۰	۶۹۰.۱۱۴	۰.۵۴۳
Performance	عملکرد سازمانی	۱,۲۰۸.۰۰۰	۶۱۹.۳۶۴	۰.۴۸۷
Possibility	امکان تحقق مدیریت مدرسه محور	۱,۵۱۰.۰۰۰	۷۸۶.۶۵۹	۰.۴۷۹
Psy.capital	سرمایه روانشناختی	۱,۲۰۸.۰۰۰	۶۷۰.۲۲۸	۰.۴۴۵
Sch.str	استراتژی مدرسه	۱,۵۱۰.۰۰۰	۶۰۷.۶۶۸	۰.۵۹۸
School	ساختار عملیاتی مدرسه	۲,۱۱۴.۰۰۰	۹۳۵.۳۵۹	۰.۵۵۸
Structural.f	عوامل ساختاری	۹۰۶.۰۰۰	۴۳۵.۲۴۱	۰.۵۲۰
Support	عوامل پشتیبانی	۱,۲۰۸.۰۰۰	۶۷۶.۴۹۸	۰.۴۴۰
capital	سرمایه اجتماعی	۱,۲۰۸.۰۰۰	۷۴۴.۳۰۰	۰.۳۸۴
cul.factors	عوامل فرهنگی	۹۰۶.۰۰۰	۲۸۲.۴۶۱	۰.۶۸۸
health	سلامت سازمانی	۱,۵۱۰.۰۰۰	۷۱۸.۲۰۳	۰.۵۲۴
participation	مشارکت ذینفعان	۹۰۶.۰۰۰	۶۰۶.۷۳۶	۰.۳۳۰

نتایج بررسی برازش مدل ارائه مدل تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل با توجه به ضرائب cv com نتایج نشان داد که کلیه ضرائب برای همه متغیرهای عوامل محیطی (۰/۴۰۰۳)، عوامل فردی (۰/۵۴۳۰)، عملکرد سازمانی (۰/۴۸۷۳)، امکان تحقق مدیریت مدرسه محور (۰/۴۷۹۱)، سرمایه روانشناختی (۰/۴۴۵۲)، استراتژی مدرسه (۰/۵۹۷۶)، ساختار عملیاتی مدرسه (۰/۵۹۷۶)، عوامل ساختاری (۰/۵۱۹۶)، عوامل پشتیبانی (۰/۴۴۰۱)، سرمایه اجتماعی (۰/۳۸۳۸)، عوامل فرهنگی (۰/۶۸۸۲)، سلامت سازمانی (۰/۵۲۴۴) و مشارکت ذینفعان (۰/۳۳۰۳) در سطح قوی است بنابراین مدل اندازه‌گیری کیفیت بسیار مناسبی دارد نتایج بررسی، R^2 متغیرهای خلاقیت معلمان (۰/۲۹۹) در حد متوسط هستند. با توجه به ضرائب cv red نتیجه گرفته می‌شود که کیفیت مدل ساختاری در متغیرهای خلاقیت معلمان (۰/۷۶۰) می‌باشد که با توجه به ضرائب روائی متقاطع نتیجه گرفته می‌شود که کیفیت مدل ساختاری در پیش‌بینی متغیر خلاقیت معلمان متوسط مابین متوسط تا قوی است. با توجه به ضرائب cv com در مدل اندازه‌گیری کیفیت مدل اندازه‌گیری قوی شد اما شاخص‌های cv red تقریباً کیفیت متوسطی در مجموع از مدل ساختاری نشان می‌دهد. در مجموع برای بررسی بررسی کفایت مدل از شاخص‌های cv com، R^2 ، cv red استفاده گردید که در مجموع نتایج نشان داد مدل ما از برازش مطلوبی برخوردار می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر در راستای ارائه مدل تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل در مرحله کیفی نتایج حاصل از کدگذاری مصاحبه‌های انجام شده نشان داده است که در متغیر مدیریت مدرسه محور توجه به ابعاد مشارکت ذینفعان، سرمایه اجتماعی، استراتژی مدرسه، عوامل پشتیبانی، عملکرد سازمانی، امکان تحقق مدیریت مدرسه محور و عوامل ساختاری و در متغیر خلاقیت معلمان توجه به ابعاد سلامت سازمانی، سرمایه روانشناختی، عوامل محیطی، عوامل فرهنگی، عوامل فردی و ساختار عملیاتی مدرسه در مدارس ابتدایی شهرستان بابل می‌توانند موجب خلاقیت معلمان را در راستای مدیریت مدرسه محور فراهم آورد هم‌چنین در مرحله کمی پژوهش به ارائه مدل تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل پرداخته شد که ابتدا تاثیرگذاری مدیریت

مدرسه محور بر خلاقیت معلمان مورد سنجش قرار گرد که نتایج نشان داد تاثیر مدیریت مدرسه محور بر فرهنگ یادگیری مقدار t -value آن برابر با (۶.۷۰۷) و ضریب مسیر (۰.۵۴۷) میباشد در واقع نتایج نشان داد مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدیران و معلمان مدارس بابل به میزان ۰.۵۴۷ تاثیر دارد و در نهایت نتایج برازش مدل پژوهش نشان داد مدل تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل در مدارس ابتدایی شهرستان بابل مورد تایید می باشد که این نتایج با نتایج تحقیق مرادی و همکاران (۱۳۹۸)، به این نتایج دست یافتند که؛ محور سیستم مدیریت مدرسه محور موثر در ارزیابی عملکرد مدارس باید عوامل مشارکت، تعهد سازمانی، انعطاف پذیری، تفویض اختیار، استقلال، پاسخگویی، مسئولیت پذیری، تمرکززدایی، رسالت، توانمندسازی، ساختار مجدد، و فرهنگ سازمانی را مد نظر قرار دهند و عزیزی و همکاران (۱۳۹۸) که نتایج پژوهش آنها حاکی از آن بود که خلاقیت در تدریس معلمان روستایی را می توان متأثر از سه دسته از عوامل مشتمل بر عوامل فردی (تجربه و تحصیلات، علاقه و انگیزه، وجدان کاری) عوامل فرهنگی (توجه به تفاوت های فرهنگی مناطق مختلف، محدودیت های فرهنگی مناطق محروم) و عوامل اداری (ساختار، مدیر مدرسه و همکاران) دانست و آمتو، سیاهایا و تالیک^۱ (۲۰۱۹)، که در تحقیق خود بیان کردند برای معلمان از طریق رهبری و مدیریت حرفه ای می توانند به کیفیت آموزشی بالاتری دست یابند و سنبرچی^۲ (۲۰۱۸)، که به این نتایج دست یافت که؛ باید به معلمان آینده نگر فرصت هایی برای توسعه مهارت های تفکر خلاق داده شود و زمان بیشتری برای طراحی محصولات خلاق داشته باشد و والیاما^۳ (۲۰۱۵)، به این نتایج دست یافتند که؛ هرچه مؤثر مدیر نقش اصلی خود را در راستای چشم انداز و مأموریت مدرسه به مرحله اجرا بگذارد مدیریت منابع انسانی کارآمدتر است و همتی و صمدی^۴ (۲۰۱۵)، به این نتایج دست یافتند که؛ عوامل مدیریتی، انسانی، مالی فیزیکی، فرهنگی اجتماعی و پژوهشی ارزشیابی اجرایی شدن طرح مدیریت مدرسه محور مؤثرند، همخوانی دارد.

با توجه به ارائه مدل تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل استفاده از مدل ارائه شده در پژوهش به منظور ارتقاء نقش مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان تاثیرگذاری مدیریت مدرسه محور بر خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل از توصیه های اصلی پژوهش حاضر می باشد. همچنین به مدارس ابتدایی شهرستان بابل پیشنهاد میشود جهت طرح ریزی مناسب برای پیاده سازی مدیریت مدرسه محور در مدارس کشور، لازم است تمامی مولفه های مربوط به این نظام، بر اساس زمینه های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور نسبت به بومی سازی مولفه های مدیریت مدرسه محور با نظام حاکم بر آموزش و پرورش تطبیق و پیاده سازی صورت گیرد. از طرف دیگر پیشنهاد می شود که با توجه به آن که نظام مدیریت مدرسه محوری نیازمند فراهم شدن زمینه هایی است و اصولاً حرکت و گرایش از تمرکز به عدم تمرکز، یک فرآیند تدریجی و توأم با فراهم شدن ملزومات سازمانی است و با توجه به نقش پر رنگ ادارات آموزش و پرورش، مدیران و معلمان در پیشبرد و تحقق اهداف و مأموریت های این نظام، آموزش و پرورش با به کار بستن یافته های این پژوهش در یک برنامه بلندمدت (حداقل پنج ساله) ضمن فراهم کردن زمینه های لازم به تدریج نسبت به استقرار نظام مدیریت مدرسه محوری اقدام و با توجه به اهمیت آشنایی و توافق با رسالت هنگام تصمیم بر سر اجرای مدیریت مدرسه محور، به منظور اتفاق نظر، تعهد عمومی، نظارت و کنترل، پاداش، استقلال مالی و استفاده از مشارکت تمامی اعضای مدرسه پیشنهاد می شود به کمک روش های مختلف خلق ایده، نظیر طوفان مغزی، طوفان نوشتاری، تفکر افقی، نقشه ذهنی و همراهی عملی کارکنان با رسالت مدرسه استفاده شود همچنین با توجه به اهمیت آشنایی و توافق با رسالت هنگام تصمیم بر سر اجرای مدیریت مدرسه محور، به منظور اتفاق نظر، تعهد عمومی، نظارت و کنترل، پاداش، استقلال مالی و استفاده از مشارکت تمامی اعضای مدرسه پیشنهاد می شود به کمک روش های مختلف خلق ایده، نظیر طوفان مغزی، طوفان نوشتاری، تفکر افقی، نقشه ذهنی و همراهی عملی کارکنان با رسالت مدرسه

¹ Amtu, Siahaya, Taliak

² Cenberci

³ Valliamah

⁴ Hemati&samadi

استفاده شود. در راستای خلاقیت معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان بابل نیز پیشنهاد می‌شود که اولاً بایستی محیط مناسب برای توسعه سطوح تفکر خلاق معلمان مهیا گردد؛ ثانیاً معلمان می‌بایست روش‌های تدریس خود را به شیوه‌ای تنظیم نمایند که بر گرایش تفکر خلاق دانش‌آموزان تأثیر بگذارد؛ ثالثاً اهمیت تفکر خلاق می‌بایست به معلمان آموخته شود؛ رابعاً باید از شدت و محوریت برنامه درسی کاسته شود و سطح خلاقیت معلمان می‌بایست با فراهم کردن فرصت فکر کردن برای آن‌ها توسعه یابد. همچنین لازم است در مدارس ابتدایی شهرستان بابل سازوکارهای لازم، مانند برگزاری کارگاه‌ها، بسته‌های آموزشی، فراهم کردن محیط آموزشی مناسب، برگزاری کلاس‌های ضمن خدمت و... توسط آموزش و پرورش جهت بالا بردن دانش معلمان و... انجام شود تا در نهایت خلاقیت آن‌ها بالا رفته و زمینه برای توسعه و پیشرفت جامعه فراهم شود.

منابع

- ایزدی، صمد؛ هاشمی، سهیلا و زمینی، لیلا. (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر در شادابسازی مدارس از دیدگاه دانش آموزان و اولیای مدرسه، با تأکید بر توسعه ی فرهنگی. فصلنامه ی مطالعات توسعه ی اجتماعی - فرهنگی، ۱(۱): ۹۲-۱۱۸.
- پاهنگ، نظام الدین؛ مهدیون، روح اله و یاریقلی، بهبود. (۱۳۹۶). بررسی کیفیت مدارس و شناسایی عوامل موثر بر آن: پژوهش ترکیبی، دو فصلنامه علمی و پژوهشی مدیریت مدرسه، ۵(۱): ۱۹۳-۱۷۳.
- چهره پرداز، امیر و ترکیان، منصور. (۱۳۹۷). بررسی رابطه مهارت های درون فردی با خلاقیت سازمانی مدیران مدارس شهر دورد، مجله مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، ۳۴: ۱۴۴-۱۳۵.
- خسرویپور، ابوالفضل. (۱۳۹۰). بررسی میزان اطلاع و به کارگیری روش و اصول مدیریت کیفیت گرا از سوی مدیران مقطع متوسطه آموزش پرورش شهر زاهدان و ارتباط آن با کار آیی مدیران مدارس، پایاننامه کارشناسی ارشد دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- عزیزی، مختار و رحیمی اسعد. (۱۳۹۸). بررسی میزان خلاقیت معلمان در تدریس و آرایه راهکارهای برای بهبود آن، هفتمین کنفرانس بین المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران، شرکت همایشگران مهر اشراق
- علیزاده، وحید. (۱۳۹۸). رابطه بین خلاقیت سازمانی و شادکامی با عملکرد سازمانی کارکنان اداره راه و ترابری، مجله ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۹(۳): ۲۳-۱.
- مرادی، علی؛ سید احسان محمدی فرد. (۱۳۹۸). نقش معلمان در پرورش خلاقیت دانش آموزان، سومین کنفرانس توانمندسازی جامعه در حوزه علوم انسانی و مطالعات روانشناسی، تهران، مرکز توانمندسازی مهارت های فرهنگی و اجتماعی جامعه.
- همتی، فاطمه و پروین صمدی. (۱۳۹۴). تبیین عوامل مؤثر بر اجرایی شدن طرح مدیریت مدرسه محوری در نظام آموزش و پرورش، همایش ملی مدیریت و آموزش، ملایر، دانشگاه ملایر.
- Amtu A, Siahaya V, Taliak B. (2019). Relations between transformational leadership, organizational learning, knowledge management, organizational innovation, and organizational performance: an empirical investigation of manufacturing firms. *International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 64 (5): 1073-1087.
- Cenberci S. (2018). The Investigation of the Creative Thinking Tendency of Prospective Mathematics Teachers in Terms of Different Variables. *Journal of Education and Training Studies*, 6 (9): 78-85.
- Hemmati F, Samadi P. (2015). Explaining the affecting factors the implementation of the school-based management plan in the education system, National Conference on Management and Education, Malayer University
- Lai Fong Cheng A, Keung Yau H. (2011), "Principals' and teachers' perceptions of quality management in Hong Kong primary schools". *Quality Assurance in Education*, 19(2): 170-186.
- Ramaswami A, Carter N. M, Dreher, G. F. (2016). Expatriation and career success: A human capital perspective. *Human Relations*, 69: 1959-1987.
- Valliamah P. (2012). The Impact of Creative Teaching Methods on the Fourth Grade Students in Golestan Primary Schools in 2011-2012 Academic Year. *Journal Innovation and Creativity in Humanities*, 2 (2): 147-166.

Presenting an Effective Model of School-Based Management on Teacher's Creativity in Primary Schools in Babol City

Ameneh Soleimanzadeh¹

Ali Asghar Shojaei^{2*}

Seyedeh Zahra Hosseini Dronkola³

Abstract

Purpose: The purpose of this study was to present an effective model of school-based management on Teacher's creativity in primary schools in Babol.

Methodology: In general, this research was a descriptive field in terms of applied purpose, field control in terms of control and data collection in terms of data collection, and on the other hand, the present study can be considered as an exploratory research. The statistical population of the qualitative stage was 15 selected principals and teachers of primary schools in Babol city who were selected by purposive sampling method using theoretical saturation index compared to sampling from the statistical population. Babol, whose number was 1318 people, according to Morgan table, 302 people were selected as a sample by random sampling method. The research tool was a researcher-made questionnaire. The analysis method was coded in the qualitative stage and in the quantitative stage the structural equation model test was used using smart-pls and spss software.

Finding: The results of the qualitative phase of the research showed that the dimensions of school-based management in primary schools in Babol include stakeholder participation, social capital, school strategy, support factors, organizational performance, the possibility of school-based management and structural factors and dimensions of Teacher's creativity in principals and Teacher's of Babylon schools include the dimensions of organizational health, psychological capital, environmental factors, cultural factors, individual factors and the operational structure of the school. The results of the quantitative phase of the research showed that the effect of school-based management on Teacher's creativity was equal to (6.707) and path coefficient (0.547). The rate was 0.547.

Conclusion: According to the research findings, the effective model of school-based management on Teacher's creativity in primary schools in Babol city has a favorable fit.

Keywords: Creativity, management, school-oriented, Teacher's

1. PhD Student, Department of Educational Management, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Educational Management, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran. Shojaee28@yahoo.com

3. Assistant Professor, Department of Educational Management, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran.